

УДК 341.171

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.31>

Канєнберг-Сандул О.К.

*доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВНІ МОЖЛИВОСТІ КАНДИДАТСТВА УКРАЇНИ У ЧЛЕНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Постановка проблеми: Згідно з висновками Венеціанської Комісії Ради Європи з 1994 року щодо форми устрою ЄС, це об'єднання «залишається міжнародною організацією наднаціонального характеру, яка, проте, містить в собі певну кількість конфедерації чи федерації [7]. Євроінтеграційні реформи в Україні, які реалізуються відповідно до Угоди про асоціацію, мають на меті пріоритетну трансформацію всіх сфер життєдіяльності, які відтепер повинні відповідати рівню правових стандартів і принципів країн ЄС та його законами, які спрямовані на захист кожного громадянина та бізнесу, що в результаті сприятиме наближенню рівня життя, добробуту та правового захисту українців до рівня життя в країнах ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто наголосити, що співпраця між Європейським Союзом та Верховною Радою України посідає одне з одне з ключових місць у системі зовнішньої політики. Наукові дослідження містяться в наукових роботах таких українських вчених, зокрема: О.В. Антонюк, Х.Н. Бехруза, М.Ф. Головатого, Л.Л. Грицаєнко, В.П. Гробою, С.Г. Давтяна, І.Д. Дудко, Н.В. Заяць, В.А. Звіркової, Ю.В. Ломжець, Є.О. Львової, В.І. Муравйова, З.О. Погорелової, К.В. Смирнової, І.Г. Сурай, В.Е. Теліпко, Л.Г. Фалалєєвої, О.В. Філонова, О.М. Шпакович, І.В. Яковюка.

Метою статті є визначити сучасні виклики та перспективи вступу України до ЄС та дослідити процес запровадження євроінтеграційних реформ, внаслідок законодавчих змін відповідно євроінтеграційних вимог.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційні процеси незалежної Україні почалися після вступу України до Ради Європи й ратифікації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, правова система України зазнала значних змін у напрямку демократизації держави і суспільства, верховенства права й захисту прав і основоположних свобод людини. Ці зміни, а також поступова гармонізація національного законодавства України та її входження до європейського правового простору створило потребу до адаптації та якісної підготовки й, насамперед, досить чіткої відповідності до стандартів європейської системи захисту прав людини, положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та багатьох інших документів Ради Європи ще в 1995 році, а також правових аспектів імплементації та застосування цих норм в Україні. Україна, як член Ради Європи визнає верховенство права Ради Європи та здійснює гармонізацію національної правової системи до стандартів Ради Європи[5]. Оскільки ЄС має наднаціональний характер і функціонує на перетині національного та міжнародного права, компетенція також сформована з урахуванням такого підходу[3]. Тому є нагальна потреба наближення до відповідності законодавство України до законодавства ЄС шляхом євроінтеграційних реформ.

Євроінтеграційні реформи стосуються різних сфер, від господарського права до забезпечення прав людини. Цей процес вимагає не лише внутрішніх зусиль, а й співпраці з ЄС у вигляді консультацій, обміну досвідом та визнання взаємо-

відносин в рамках асоціації. Важливий аспект взаємодії-це спільні робочі групи та комітети, де представники України спілкуються з колегами з ЄС щодо різних питань, включаючи економіку, правосуддя, кліматичні зміни та інші. Ці консультаційні хаби сприяють обміну інформацією, дискусіям та вирішенню спільних питань. Вплив на розробку законодавства. Україна може впливати на розробку законодавства ЄС через активну участь у консультаціях, обговореннях та внесення пропозицій. Важливим аспектом є врахування українських інтересів при формуванні правових актів, які стосуються спільних питань.

Окрім вступу до Ради Європи Україна намагається поглибити свої міжнародні відносини і з Європейським Союзом шляхом приєднання до нього або укладання різних угод. Переговори між Україною та Європейським Союзом щодо укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво розпочалися у березні 2007 р. відповідно до Плану дій Україна-ЄС. [6]

Певним історичним етапом розвитку таких відносин є прийняття рішення лідерів 27-и країн-членів ЄС ,які ухвалили про надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі від 23 червня 2022 року. На сьогодні не зважаючи на вчинення Акту збройної агресії з боку РФ Україна активно працює над подальшими кроками та процесу реформуванням інституційної системи країни для подолання всіх перепон до втілення євроінтеграційної мети[1].

Для виконання вимог , які сьогодні стоять перед Україною , стосуються насамперед пріоритетної трансформації всіх сфер життєдіяльності, які відтепер повинні відповідати рівню правових стандартів і принципів країн ЄС та його законами, які спрямовані на захист кожного громадянина та бізнесу, сприятиме наближенню рівня життя, добробуту та правового захисту українців до рівня життя в країнах ЄС. У цьому Україну постійно підтримуватиме Єврокомісія, надаючи необхідну консультаційну та іншу допомогу.

Перспективи, які передбачені для країн-кандидатів у члени ЄС надають можливість залучити додаткове фінансування у вигляді грантів, інвестицій або як технічна допомога,яке гарантується саме з боку ЄС (Інструмент передвступної допомоги, ІРА). Така допомога може надаватись через Кандидатство також відкриває для України участь у програмах та ініціативах Євросоюзу.Окрім перспектив є етапи, які потрібно подолати для прийняття до складу ЄС: реформа Конституційного Суду(ухвалити та впровадити законодавство щодо процедури відбору суддів Конституційного Суду України (КС), включаючи процес попереднього відбору на основі оцінки їхньої доброчесності та професійних навичок, відповідно до рекомендацій Венеційської комісії (ВК), продовження судової реформи(завершити перевірку доброчесності кандидатів у члени Вищої ради правосуддя (ВРП) Етичною радою та здійснити відбір кандидатів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ВККС)), антикорупція - САП та НАБУ (: посилити боротьбу з корупцією, зокрема на високому рівні, шляхом активних та ефективних розслідувань, а також забезпечити належну динаміку судових справ та винесених вироків; завершити призначення нового керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) шляхом атестації визначеного переможця конкурсу та провести процес відбору та призначення на посаду нового директора Національного антикорупційного бюро України (НАБУ)), боротьба з відмиванням коштів(забезпечити відповідність законодавства про боротьбу з відмиванням грошей стандартам Групи з фінансових заходів (FATF); ухвалити комплексний стратегічний план реформування всього правоохоронного сектора як частини середовища безпеки України), антиолігархічна реформа(-запровадити антиолігархічний закон з метою обмеження надмірного впливу олігархів на економічне, політичне та суспільне життя; це має бути зроблено юридично обґрунтованим чином, з урахуванням майбутнього висновку

Венеційської комісії (ВК) щодо відповідного законодавства), законодавство про Медіа(полати вплив суб'єктів з корисливими інтересами шляхом ухвалення закону про ЗМІ, який узгоджує законодавство України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги та надає повноваження незалежному медіарегулятору), зміна законодавства щодо Нацменшин (завершити реформу законодавчої бази щодо національних меншин, яка зараз готується, згідно з рекомендаціями Венеційської комісії, та ухвалити негайні та ефективні механізми імплементації). Без виконання цих трансформацій у державі неможливий перехід України до наступних етапів дорогою до членства.

Крім фінансування проєктів з післявоєнної відбудови України, він може використовуватися і для досягнення цілей передвступної підготовки. Органи ЄС, співпрацюючи з Україною у питаннях відновлення економіки, можуть розглядати такі проєкти не тільки шляхом допомоги постраждалим від збройної агресії країні, а й через призму інвестицій у наближення України до стандартів ЄС. І.В. Муравйов зазначає, що: «збільшення кількості членів ЄС потребувало подальшого посилення його наднаціональних засад його устрою та діяльності, а саме наявність в інституційному механізмі ЄС органів, що формуються з незалежних від законодавчої, виконавчої та судової влади держав-членів посадових осіб, наділених повноваженнями щодо управління процесом інтеграції[4].

Анотація

У статті досліджено взаємодію між Україною та ЄС в контексті впливу на формування законодавства, що дає можливість краще зрозуміти механізми співпраці, вивчити успішні практики та виклики, з якими стикаються обидві сторони та визначити аспекти спільної євроінтеграційної політики і реалізацію євроінтеграційних реформ. Україна прагне підвищити свій інтеграційний потенціал, тому вона розробила та впроваджує ряд реформ, які відповідають стандартам ЄС. Об'єднання європейських країн в ЄС є унікальним явищем, яке відрізняється від будь-яких інших та має довгу історію, яка характеризується кризовими випробуваннями та фундаментальними змінами як в економічній, так і в правовій сферах. Традиційно вважається, що ЄС дійсно є політико-правовою системою, яка відображає інтеграційні тенденції та перетворення в систему громадського та політичного життя, інституційний розвиток свідчить

Тому Єврокомісія в своєму Комюніке від 18 травня 2022 року вже заявила, щодо планує свою з післявоєнного відновлення України за такими 4-ма напрямками: відбудова країни, особливо її інфраструктури, сфери охорони здоров'я, освіти, зруйнованого житла, а також формування її енергетичної та цифрової стійкості у відповідності з новітньою європейською політикою та стандартами; продовження модернізації держави та її інститутів для забезпечення якісного управління та поваги верховенства права, надання адміністративної підтримки та технічної допомоги, включаючи регіональний та місцевий рівень; впровадження регуляторного та структурного порядку денного з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції України та її людей з ЄС; підтримка відродження української економіки та суспільства через підвищення її економічної конкурентоспроможності, розширення зовнішньої торгівлі та стимулювання розвитку приватного сектору, а також забезпечення «зеленої» та цифрової трансформації економіки[2].

Висновки. Отже, після потужної інституційної реформації та досягнення відповідного рівня саморозвитку Україна стане повноправною європейською державою членом ЄС, що надасть можливості приєднання до вже діючих програм ЄС, допоможуть глибше інтегрувати українську економіку в єдиний ринок ЄС, покращити бізнес-середовище в Україні, залучити необхідні прямі іноземні інвестиції та підтримати створення робочих місць в країні.

про поступове обмеження суверенітету країн-членів на користь наднаціональних формувань ЄС, на сьогоднішній день, є одним з найбільш ефективних та розвинених об'єднань країн. У статті встановлені перспективи, які надають можливості зблизити законодавчі практики України та ЄС, сприяти подальшій інтеграції та спільному розвитку. Важливо відзначити, що співпраця з ЄС в Україні зміцнилася і отримала новий формат комунікації. Прагнення до майбутнього членства в ЄС стало стратегічним пріоритетом державної політики. Міждержавні інтеграційні системи, такі як ЄС є складними політико-правовим утвореннями, які об'єднують кілька незалежних держав з метою спільного прийняття рішень та співробітництва в різних сферах. Співпраця з Європейським Союзом сприятиме підвищенню інституційної спроможності Верховної Ради. Органи ЄС, співпрацюючи з Україною у питаннях відновлення економіки, можуть розглядати такі проєкти не тільки шляхом допомоги постраждалим від збройної агресії країні, а й через призму інвестицій у наближення України до стандартів ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, інтеграція, Європейський парламент, наближення законодавства, євроінтеграційні реформи.

Kanenberg-Sandul O.K. Prospective possibilities of Ukraine's candidate for membership of the European Union

The article examines the interaction between Ukraine and the EU in the context of the influence on the formation of legislation, which makes it possible to better understand the mechanisms of cooperation, to study the successful practices and challenges faced by both sides, and to determine the aspects of the joint European integration policy and the implementation of European integration reforms. Ukraine seeks to increase its integration potential, so it has developed and is implementing a number of reforms that meet EU standards. The unification of European countries in the EU is a unique phenomenon that differs from any other and has a long history characterized by crisis trials and fundamental changes in both the economic and legal spheres. It is traditionally believed that the EU is indeed a political and legal system that reflects integration trends and transformation into a system of public and political life, institutional development indicates a gradual limitation of the sovereignty of member states in favor of supranational formations. Today, the EU is one of the most effective and developed associations of countries. The article sets out perspectives that provide opportunities to bring closer the legislative practices of Ukraine and the EU, to promote further integration and joint development. It is important to note that cooperation with the EU in Ukraine has strengthened and received a new communication format. The pursuit of future membership in the EU has become a strategic priority of state policy. Interstate integration systems, such as the EU, are complex political and legal entities that unite several independent states for the purpose of joint decision-making and cooperation in various fields. Cooperation with the European Union will contribute to increasing the institutional capacity of the Verkhovna Rada. The EU bodies, cooperating with Ukraine in matters of economic recovery, can consider such projects not only through assistance to the country affected by armed aggression, but also through the prism of investments in Ukraine's approach to EU standards.

Key words: European Union, integration, European Parliament, approximation of legislation, European integration reforms.

Список використаних джерел:

1. Акіменко Ю. Ю., Белогубова О. О. Україна як кандидат на вступ ЄС: інституційний аспект взаємодії. Держави та регіони, серія: право. 2023, № 1. С. 198-202. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2023/32.pdf

2. Гребенюк Д. О. Співпраця Європейського Парламенту з Верховною Радою України: нормативно-правова база, цілі та євроінтеграція // Шістдесят четверті економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 27-28 квітня 2022 р.). Львів, 2022. С. 24-28.
3. Гребенюк Д. О. Політико правова роль Європейського Парламенту в процесі застосування ст. 50 Договору про Європейський Союз : колективна монографія. Харків, 2022. 135 - 142 с.
4. Муравйов В.І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика). К.: Академ-Прес, 2002 426 с.
5. Співробітництво України з Радою Європи. URL: https://tax.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/arhiv/integratsiya-ukraini-do-es/spivrobotnytstvo-z-radou_es/chlenstvo-v-radi-evropy/spivrobotnytstvo/
6. Угода про Асоціацію між Україною ,з однієї сторони, та ЄС ,Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/uevgopejska-integraciya/ugoda-pro-asociasiyu>
7. Яковюк І. В. Правові основи Європейської інтеграції та її вплив на державно – правовий розвиток України: дис. д-ра юр. наук: 12.00.11. Харків. 2013 р.